

UTVEKSLING I UTVIKLINGSSEMESTERET

Innhold

Mandat	1
Politiske og strategiske føringer	2
Hvor mange MN-studenter reiser i dag på utveksling?	3
Hvor reiser MN-studentene på utveksling?	7
Mobilitet og økonomi.....	7
Dagens informasjonsflyt til studentene	8
Avtaler	8
Nettsider.....	8
Informasjonsmøter og utvekslingskampanje	8
Utvekslingsseminar	8
Dagens administrative rutiner knyttet til utveksling.....	9
Videre arbeid ved instituttene	11
Anbefalt videre arbeid ved fakultet	11
Godkjenning	11
Nettsider og informasjon.	12
Utvekslingsseminar	12

Mandat

Arbeidsgruppen skal utarbeide rammer for videre prosesser som gjør at instituttene på en god måte kan tilrettelegge for økt utreisende utveksling i utviklingssemesteret. Fokus i dette forarbeidet vil være å:

- kartlegge/gi en oversikt over dagens avtaler og aktivitet
- kartlegge/gi en oversikt over dagens informasjonsflyt til studentene
- kartlegge/gi en oversikt over dagens administrative rutiner knyttet til utvekslingsopphold
- vurdere viktig grunnlagsinformasjon, inkl. studentundersøkelse(r)
- foreslå hvordan instituttene bør organisere seg i det videre arbeidet
- foreslå områder som instituttene bør inkludere i det videre arbeidet
- foreslå områder som fakultetsadministrasjonen bør ta ansvar for i det videre arbeidet
- foreslå en tidsramme for det videre arbeidet
- foreslå hvordan de lokale prosessene bør samles og forankres på fakultetsnivå
- vurdere behovet for adm. støtte fra fakultetet i det videre arbeidet

Målet er at det for alle bachelorprogrammene utarbeides en liste over samarbeidende universiteter med utvekslingsavtaler som instituttene anbefaler, og som "markedsføres" tydelig på programmets nettsider. Videre er det et klart mål at det skal oppleves enklere for studentene å reise på utveksling.

Arbeidsgruppen bestod av Kristian Ranestad (utdanningsleder MI), Jaan Roots (utdanningsleder KI), Esra Boncuk (studiekonsulent IFI), Christian Thorn (MN) og Ellen Grøholt (MN).

Politiske og strategiske føringer

Det er flere både eksterne og interne politiske og strategiske føringer for å øke antall studenter som velger utveksling som en del av graden. Det er tydelige føringer fra regjeringen, men også internt på UiO. UiO har for eksempel for tiden prosjektet «Flere studenter på utveksling» gående som sist var oppe i Universitetsstyret i juni 2018.

Ambisjoner om økt utveksling er tydelige i st. meld. 16 (2016-2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning. I kapittel «3.7 Internasjonalisering er en forutsetning for kvalitet»¹ skriver departementet:

«Alle studieprogram skal ha internasjonaliseringstiltak. De må tilpasses studiets egenart og hvor utviklet det internasjonale samarbeidet i fagmiljøet er. Viktige hovedformer for internasjonalisering, etter stigende grad av kompleksitet, er:

- utveksling av studenter og ansatte
- samarbeid om undervisningstilbud (gjesteforelesere, veiledning)
- samarbeid om utvikling av studietilbud (kurs, emner)
- samarbeid om hele gradsstudier»

Helt konkret er ambisjonene for utveksling i stortingsmeldingen følgende «...**20 prosent av dem som avlegger graden i Norge, skal ha vært på utveksling innen 2020**. Dette nås ved at fagmiljøene ved studieprogrammer som allerede har betydelig utveksling, fortsetter å strekke seg mot ambisiøse mål, mens det ved studieprogrammer med lite utveksling blir satt i verk tiltak for å innarbeide studentutveksling bedre. **På lengre sikt er ambisjonen at halvparten av dem som avlegger en grad i norsk høyere utdanning, skal ha et studieopphold i utlandet**. Samtidig må den faglige kvaliteten på utvekslingsoppholdet sikres.»

I studietilsynsforordningen fra 2017 stilles det nye krav til ordninger for studentutveksling ved akkreditering av institusjoner og studieprogrammer. I punkt 7 under "Krav til studietilbudet"² står det: "Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart." Videre heter det i punkt 8 «"Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant."

Kravet utdypes også noe nærmere i en egen kommentar, der det stilles eksplisitte krav til fagmiljøenes engasjement i arbeidet med utveksling: "Bestemmelsen innebærer at institusjonen skal sikre at studenter ved alle studietilbud som fører fram til en grad, kan tilbys utvekslingsopphold gjennom oppdaterte og bindende avtaler, og at relevansen av utvekslingsoppholdet er sikret av studietilbudets fagmiljø."

De nye kravene til fagmiljøenes medvirkning skal sikre at utveksling inngår som en del av de samlede studiene og ikke som et løsrevet tilbud ved siden av med svak forbindelse til studieprogrammet ellers.

MN har utviklet egne indikatorer med suksesskriterier for InterAct³ og i dette er også utveksling inkludert. I avsnittet om utveksling defineres først hva vi mener med utveksling på MN «Antall kandidater med utveksling (inkl. mulighet for å velge UNIS som valgbart utvekslingssted).» og det

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/sec3#KAP3-7>

² <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>

³ <https://www.mn.uio.no/om/organisasjon/adm/prosjekter/interact/programrevisjonen/indikatorer-for-maling-av-utdanning-28.11.2017.pdf>

utdypes videre at programeierenhet må sørge for gode konkrete faglig anbefalinger om utvekslingssteder å reise til som faglig passer i programstudieløpet.

Suksesskriteriet for InterAct på dette området er: «Når InterAct har virket i 3 år (2017-2020) er det et mål at antall personer med innslag av utveksling i sitt studieløp, har økt til 15%»

Hvor mange MN-studenter reiser i dag på utveksling?

NSDs Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) viser hvor mange studenter MN sender på utveksling hvert år. For å bli definert som et utvekslingsopphold, må oppholdet være av minimum 3 måneders varighet hos partneruniversitetet man har et formalisert samarbeid med.

DBH-tallene fra MN er sterkt dominert av Senter for Entreprenørskap (SFE) som sender ut mange studenter på utveksling hvert år. Hvis vi ekskluderer tallene fra SFE er tallene lave sett i forhold til de andre fakultetene på Universitetet i Oslo. Tabell 1 (under) viser en oversikt over utveksling på de ulike fakultetene på UiO de siste 5 årene og tallene fra MN er inkludert og ekskludert SFE. Tabell 2 bryter de samme tallene ned på instituttnivå.

Fakultetsnavn	2013	2014	2015	2016	2017
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
Det humanistiske fakultet	297	325	278	365	300
Det juridiske fakultet	117	113	91	144	153
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	223	167	214	203	251
MN uten SFE	65	44	42	47	72
Det medisinske fakultet	87	80	79	122	72
Det odontologiske fakultet	3	1	4	3	5
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	199	195	185	198	196
Det teologiske fakultet		3	3	2	6
Det utdanningsvitenskapelige fakultet	31	31	37	33	29
UiO (uspesifisert underenhet)		2			
Universitetsstyret		1	1	1	
Sum	957	918	892	1071	1012

Figur 1 DBH statistikk over utreisende studenter fra UiO med opphold over 3 mnd. i perioden 2013-2017

Avdelingsnavn	2013	2014	2015	2016	2017
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	9	25	23	24	43
Farmasøytisk institutt	3	1	1		1
Fysisk institutt	6	2		2	6
Institutt for biovitenskap	15	5	4	8	7
Institutt for geofag	4	4	2		
Institutt for informatikk	16	5	7	11	11
Institutt for teoretisk astrofysikk					2
Kjemisk institutt	3	1	1	1	1
Matematisk institutt	9	1	4	1	1
Senter for entreprenørskap	158	123	172	156	179
Sum	223	167	214	203	251

Figur 2 Antall studenter med utvekslingsopphold på over 3 mnd. ved de ulike instituttene ved MN.

Det er også interessant å hvordan MN gjør det nasjonalt i forhold til de andre realfaglige utdanningene i Norge med tanke på utveksling. I Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) sin rapport Studentutveksling fra Norge (SIU rapport 02/2016)⁴ sammenligner de nettopp ulike norske institusjoner og hvor høy andel utveksling de har (se figur 3 under).

Figur 3 Ferdige kandidater innen naturvitenskapelige og tekniske fag vårsemesteret 2015 og kandidater med utveksling i antall og prosent. (tabell 4 fra SIU rapport 2/2016)

Institusjon	Kandidater	Kandidater med utveksling	
		Antall	Andel
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1 322	494	37 %
Universitetet i Bergen	400	108	27 %
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	36	8	22 %
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	417	83	20 %
Høgskolen i Sogn og Fjordane	84	14	17 %
Høgskolen i Buskerud og Vestfold	357	58	16 %
Høgskolen i Gjøvik	135	19	14 %
Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet	156	21	13 %
Høgskolen i Bergen	434	58	13 %
Universitetet i Agder	433	56	13 %
Universitetet i Oslo	695	83	12 %
Universitetet i Stavanger	335	39	12 %
Høgskolen i Telemark	196	15	8 %
Høgskolen i Oslo og Akershus	373	26	7 %
Høgskolen i Sør-Trøndelag	473	28	6 %
Universitetet i Nordland	38	2	5 %
Høgskolen i Østfold	183	9	5 %
Høgskolen i Ålesund	126	4	3 %
Høgskolen Stord/Haugesund	32	1	3 %
Westerdals Oslo ACT	96	2	2 %
Høgskolen i Narvik	133	1	1 %
Høgskolen i Nord-Trøndelag	52	0	0 %
Sum alle institusjoner	6 559	1 142	17 %

Tabellen inkluderer alle type utdanninger f.eks. bachelor, master og siv.ing.-grader. Som figuren viser så ligger realfag på UiO ligger relativt langt fra f.eks. Universitetet i Bergen (UiB) og NTNU. Tallene fra NTNU tilsløres av de 5-årige integrerte sivilingeniørutdanningene. Hvis vi ser på de 3-årige bachelorgradene i realfag fra NTNU så sier samme SIU-rapport at den prosentvise utvekslingen ligger på 13 %. Uavhengig av dette, så er det ingen tvil om at MN har et stort potensial når det gjelder utveksling i forhold til f.eks. UiB.

DBH-tallene er de rapporterte tallene fra UiO til Kunnskapsdepartementet på hvor mange studenter som reiser på utveksling hvert år. I både MNs indikatorer og i meld.st. 16 Kultur for kvalitet er det imidlertid antall studenter som avlegger en grad hvor utveksling er en del som er måltallet.

I statistikkverktøyet Tableau kan vi finne hvor mange studenter som hvert år får en grad fra MN hvor utveksling er en del. Per dags dato kan vi ikke se UNIS som en del av dette, men

⁴ <https://www.siu.no/publikasjoner/siu-rapportserie>

internasjonaliseringsgruppa på fakultetet arbeider med en løsning for dette i samarbeid med UNIS-koordinator. Tallene for UNIS er kun relevante for noen programmer.

I tabell 3 kan man lese hvor mange utstedte programgrader som inneholder utveksling pr år i perioden 2013 - 2017. I 2017 inneholdt 8.72% av bachelorgradene MN utstedte et element av utveksling og det er stor variasjon mellom de ulike studieprogrammene.

	2013 - grader	2013 - grader med utveksling	Prosent utveksling	2014 - grader	2014 - grader med utveksling	Prosent utveksling	2015 - grader	2015 - grader med utveksling	Prosent utveksling	2016 - grader	2016 - grader med utveksling	Prosent utveksling	2017 - grader	2017 - grader med utveksling	Prosent utveksling
BIO	46	7	15,22 %	46	6	13,04 %	41	5	12,20 %	41	2	4,88 %	43	3	6,98 %
MBK	46	8	17,39 %	35	3	8,57 %	51	8	15,69 %	32	5	15,63 %	52	6	11,54 %
Kjemi	12	2	16,67 %	13	3	23,08 %	14	1	7,14 %	17	4	23,53 %	11	2	18,18 %
MENA	12	1	8,33 %	18	1	5,56 %	13	1	7,69 %	13	1	7,69 %	20	4	20,00 %
FAM	36	2	5,56 %	37	3	8,11 %	32	5	15,63 %	39	4	10,26 %	57	5	8,77 %
ELD	7	1	14,29 %	7	0	0,00 %	6	0	0,00 %	7	0	0,00 %	3	1	33,33 %
GEO	49	9	18,37 %	34	2	5,88 %	41	3	7,32 %	39	4	10,26 %	39	2	5,13 %
INFD	22	0	0,00 %	22	4	18,18 %	44	4	9,09 %	23	4	17,39 %	42	1	2,38 %
INFN	14	3	21,43 %	15	1	6,67 %	17	1	5,88 %	11	0	0,00 %	21	2	9,52 %
INFP	41	4	9,76 %	51	7	13,73 %	67	3	4,48 %	103	9	8,74 %	101	9	8,91 %
INFS	8	0	0,00 %	12	0	0,00 %	14	4	28,57 %	11	2	18,18 %	6	1	16,67 %
MAEC	12	1	8,33 %	19	2	10,53 %	11	3	27,27 %	11	1	9,09 %	13	1	7,69 %
MIT	41	2	4,88 %	34	2	5,88 %	43	4	9,30 %	25	1	4,00 %	28	1	3,57 %
Total bach.	346	40	11,56 %	343	34	9,91 %	394	42	10,66 %	372	37	9,95 %	436	38	8,72 %

Figur 4 Grader med utveksling ved MN 2013-2017

Hvor reiser MN-studentene på utveksling?

Når det gjelder destinasjon for utveksling, så er det to land som klart utpeker seg som destinasjon for utveksling på MN. Siden 2013 har 22,4 % av studentene som har reist på utveksling reist til Australia, mens 20,5% har reist til USA. Etter disse landene følger Singapore (10%), Canada (6.4%), Storbritannia (5.5 %), Tyskland (5 %) og Japan, Sør-Korea og Nederland (alle 4,1%). Felles for alle disse landene med unntak av Tyskland og til dels Sør-Korea er at universitetene tilbyr mye eller all undervisning på engelsk.

De siste to årene har spesielt Japan og Singapore utmerket seg som populære destinasjoner for utvekslingsstudentene på MN og hatt en tydelig oppsving. Dette kommer nok av at MN har to nye og populære avtaler med Nanyang Technological University, Singapore, og Nagoya University, Japan.

Land	Antall	Prosent
Australia	49	22,4 %
USA	45	20,5 %
Singapore	22	10,0 %
Canada	14	6,4 %
Storbritannia	12	5,5 %
Tyskland	11	5,0 %
Sør-Korea	9	4,1 %
Japan	9	4,1 %
Nederland	9	4,1 %
Danmark	7	3,2 %
Frankrike	4	1,8 %
Kina	4	1,8 %
New Zealand	3	1,4 %
Brasil	3	1,4 %
Island	3	1,4 %
Italia	3	1,4 %
Spania	2	0,9 %
Sveits	2	0,9 %
Sør-Afrika	2	0,9 %
Costa Rica	1	0,5 %
Hellas	1	0,5 %
Sverige	1	0,5 %
Taiwan	1	0,5 %
Ungarn	1	0,5 %
Østerrike	1	0,5 %
Total	219	100,0 %

Figur 5 %-vis oversikt over hvilke land studenter fra MN (eksl. Entreprenørskap) har reist til i perioden 2015-2018

Vedlegg 1 viser de mest populære universitetene for de ulike programmene siden 2013 og hvor mange studenter som har reist til hvert land/partneruniversitet

Mobilitet og økonomi

Det er økonomiske incentiver for å sende studenter på utveksling. Studentmobilitet på over 3 mnd innenfor programmer og avtaler gir uttelling på UiOs budsjett gjennom mobilitetstilskudd fra departementet. Mobilitetstilskuddet er 15 000 NOK for studenter som reiser på Erasmus+-utveksling (utveksling innen EU) og 10 000 kr pr student som reiser til land utenfor Erasmus+.

I tillegg er det gode økonomiske ordninger for studenter som reiser på utveksling. De kan søke om lån og stipend gjennom Statens lånekasse. Studentene som reiser på Erasmus+-opphold på minimum 3 mnd får også et Erasmusstipend for inntil 12 mnd per studienivå (bachelor/master). For studieåret 2018-2019 er satsene for studieopphold gjennom Erasmus+ €460 per måned til Danmark, Finland, Island, Irland, Liechtenstein, Luxembourg, Sverige og UK og €410 per måned til de andre programlandene. Dette kommer i tillegg til støtten fra Lånekassen.

Dagens informasjonsflyt til studentene

Avtaler

Det er over 800 utvekslingsavtaler på UiO over hele verden og hver eneste avtale har en såkalt avtaleside hvor studentene kan finne informasjon om akkurat den avtalen f.eks. hvem den er beregnet for, emner, semesterdatoer, bolig, kostnader osv. Med så mange muligheter kan det være vanskelig å finne ut akkurat hvor «jeg» skal reise. «Hvilket universitet er riktig for meg?» og «Hvor er de best på akkurat det jeg studerer?» er spørsmål som studentene ofte stiller.

I tillegg ligger utvekslingsavtalene på UiO enten på instituttnivå, fakultetsnivå eller universitetsnivå. Avtalene på instituttnivå er ofte fagnære, mens avtaler på fakultet eller UiO-nivå kan være faglige like gode, men gjelder for eksempel for alle realfagstudenter eller alle UiO-studenter.

Denne tredelingen reflekterer i stor grad hvordan UiO er organisert og har ikke en praktisk betydning for de fleste studenter. Studentene kan som hovedregel velge utvekslingsavtaler som ligger på UiO-nivå, fakultetsnivå eller instituttnivå, men dette er dessverre ikke tydelig for mange studenter, og universitetet har mye å hente på hvordan denne informasjonen presenteres for studentene.

Nettsider

Det meste av informasjonen om utveksling ligger på de sentrale UiO-sidene (<https://www.uio.no/studier/utveksling/>). Her finner studentene informasjon om avtaler, søknadsprosess og godkjenning. I tillegg finnes det informasjon på fakultetsnivå spesielt for MN-studenter (<https://www.mn.uio.no/studier/utland/>) og noen institutter har også egne sider lokalt. Alle studieprogramsider har også en side som heter «Studier i utlandet». Dette er en side som bør utnyttes bedre med spisset informasjon for de ulike studieprogrammene, og som tydelig bør definere **når** og **hvor** studentene kan reise.

I tillegg har fakultetet har også en egen blogg (<https://www.mn.uio.no/studier/utland/ut-i-verden/>) som er skrevet av studenter på utveksling og noen reisebrev. Disse siste ressursene er ment å både informere og inspirere aktuelle utvekslingsstudenter.

Informasjonsmøter og utvekslingskampanje

I forkant av hver søknadsfrist for utveksling er det en såkalt «kampanjeuke for utveksling». I den uka organiserer alle fakulteter og mange institutter på UiO informasjonsmøter og andre «events» for å promotere utveksling. Det trykkes plakater med likt uttrykk for hele UiO for å synliggjøre utvekslingsmuligheter for studentene og det annonseres i f.eks. Universitas og kjøres kampanjer i sosiale medier. På MN holder vi typisk et informasjonsmøte for alle studenter på MN med innslag fra tidligere utvekslingsstudenter og har veiledning for studenters om planlegger et utvekslingsopphold.

Utvekslingsseminar

Fakultetet har de siste semestrene utviklet et utvekslingsseminar for å gi studentene et enda høyere utbytte av utvekslingsoppholdet sitt. Seminaret består av tre deler; før, under og etter oppholdet. Alle MN-studenter som har fått tilbud om utveksling får tilbud om å delta på seminaret. Del 1 og 3 finner sted på Blindern og varer 4 timer hver. I del 2 ber vi studentene om å skrive ned noen av de

erfaringene de gjør deg som handler om å bo i en annen kultur og studere et annet sted. Seminaret bygger på tanket om at interkulturelle kompetanse ikke skjer automatisk, men først og fremst bygges gjennom refleksjon og bevisstgjørelse av det man har opplevd under studieoppholdet sitt. Utvekslingsseminaret er utviklet for å sikre studentene fullt læringsutbytte av utvekslingsoppholdet, spesielt med tanke på interkulturell og profesjonell kompetanse.

Dagens administrative rutiner knyttet til utveksling

Det er to frister for utveksling hvert år på UiO: 15. september for å utreise neste vårsemester og 15. februar for utreise påfølgende høstsemester.

På MN-fakultetet håndterer fakultetsadministrasjonen opptaket til utveksling, nominasjon til egen avtaler og behandler søknader om godkjenning for utveksling. Instituttene gjør nominasjoner til instituttets egne avtaler samt faglige godkjenning i forbindelse med forhånds- og endelig godkjenning etter anmodning fra fakultetet. Under er en skjematisk oversikt over gangen og hovedpunktene i administrasjon av utreisende utveksling ved UiO.

Figur 6 Administrasjon/prosess utreisende utvekslingsstudenter

Videre arbeid ved instituttene

Alle program **må** anbefale 3 -5 utvekslingspartnere for sine studenter. Programmene må finne studiesteder som de ønsker å anbefale til sine studenter som de står faglig inne for og følgende hensyn må i tillegg tas:

- Det må være **praktisk mulig** å kunne reise på utveksling til anbefalt universitet i anbefalt semester. Det vil si at f.eks. semesterdatoene må matche noenlunde med våre datoer. Tyskland og Japan er eksempler på land som kan være vanskelig med tanke på semesterdatoer. Dette er spesielt viktig å være oppmerksom på dette hvis utviklingssemesteret ligger i 6. semester, da studentene er avhengig av å ferdigstille bachelorgradene sine før masteropptak på UiO eller andre studiesteder.
- **Språk** – programmene må ta høyde for at ikke alle studentene snakker et språk utover norsk og engelsk, og må anbefale i alle fall noen utvekslingsdestinasjoner som tilbyr emner på engelsk eller nordiske språk.
- Hvis programmet har **obligatoriske emner** i utviklingssemesteret, så må anbefalt partner ha emner som kan godkjennes som erstatning for obligatoriske emner ved UiO. Dette bør være forhåndsgodkjent og tydelig for studentene. Studentene bør også kunne på plass på emnet/emnene hos utvekslingspartner.
- Programmene kan anbefale studenter å reise på avtaler som tilhørere instituttet, fakultetet eller som er såkalt UiO-avtaler (altså for alle studenter ved UiO). I tillegg må programmene identifisere om det er eventuelt nye utvekslingsavtaler som bør opprettes.
- Programmene bør skue til hvor studentene faktisk har reist de siste årene (se vedlegg 1).

Det anbefales at et forarbeid gjøres av programrådsleder og programkoordinator/studieadministrativt ansvarlig ved hvert program før det behandles i programrådet. Alle institutter skal melde inn til fakultetet innen 15. november 2018 hvilke universiteter de anbefaler sine studenter å reise til. Informasjonen skal også legges ut på programsidene under Studier i utlandet hvor det skal komme tydelig frem NÅR og HVOR studentene anbefales å reise. Det finnes UiO-maler for hvordan disse sidene skal se ut. For aktuelle programmer kan UNIS gjerne være et av alternativene som anbefales. Hvilke avtaler som anbefales bør gjennomgås med jevne mellomrom.

I tillegg til dette må programmet/instituttet ha en plan over hvordan de planlegger å øke utvekslingen på sitt/sine program.

Dersom instituttene har behov for støtte i arbeidet lokalt, anbefales det at internasjonaliseringsgruppa ved fakultetet kan brukes i rådgivende kapasitet. Fakultetet kan ikke drive prosessen lokalt både på grunn av kapasitet og fordi prosessen bør være fagnær og lokalt forankret.

Anbefalt videre arbeid ved fakultet

Godkjenning

Godkjenning av utdanning på utveksling er vurdert som en av elementene som gjør utveksling uforutsigbart for studentene ifølge det sentrale UiO-prosjektet «Flere studenter på utveksling» (<https://www.uio.no/om/organisasjon/styret/moter/2018/06-19/d-sak-1-flere-studenter-pa-utveksling.pdf>). Fakultetet bør jobbe for en enklere prosess som gjør godkjenning både administrativt mindre arbeidskrevende og oppleves som enklere og mer forutsigbart for studentene.

Nettsider og informasjon.

Fakultetet må jobbe videre sammen med instituttene, kommunikasjonsgruppa og sentraladministrasjonene for å videreutvikle informasjon og nettsider slik at det er enda enklere for studentene å finne riktig, inspirerende og god informasjon om utveksling. Det er et mål at byråkrati og administrasjon ikke skal oppleves som en hinder for et utvekslingsopphold.

Fakultetet på også arbeide videre med å promotere utveksling og få frem de gode historiene fra tidligere utvekslingsstudenter til studentene.

Utvekslingsseminar

Fakultetet bør også arbeide med å opprettholde og videreutvikle før-under-etter-seminaret for å sikre studentene best mulig læringsutbytte av utveksling spesielt med tanke på gi studentene bevissthet rundt den faglige og profesjonell kompetansen de får på utveskling. Hvis flere studenter reiser på utveksling må seminaret være enda mer robust enn det er i dag.